Број 20. У Новом Саду, понедељак 27. јануара (9. фебруара) 1914. Година XLIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску над се јутарњи и вечерњи излазак заједно шаљу на један месец 2 круне и 70 потура; на четврт године 8 круна. За Босну и све остале земље на четврт године 10 круна.

Појединим бројевима од петка цена је: На целу годину 2 кр., на пола годину 4 кр. За горње земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Огласи се рачунају по 12 потура сваке од прилике шест ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући Јована Т. Чавића, у главној улици бр. 6.

Писма шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот

Чек-конто 12008.

Српски радикализам у Босни и Херцеговини.

Често се износи како се наш народ налази на упратанама истока и запада, те је имао да издржи борбу: политичку, црквену и културну. Но кад то важи за Српство у опће, онда то важи још више за Босну. Према томе, у тој српској земљи стицали су се разни интереси и борили су се о превласт. Босна је тако мењала господаре и управу, а ово је утицало на њене верске и културне односе. Та земља је стојала у природним везама са српским земљама и у државној заједници. Природно је, да је на њу утицала српска култура, тим више, што је то, такођер, било српско писме. Но с друге стране је наваљивала угарска држава, па је ту било и рођачких веза, те је ширила свој утицај.

Ту су се, такођер, сударише источна и западна црква, те шириле своју културу и бориле о првенство. За тим долази јака богумилска секта, која је тежила да се утврди на рачун обе горње цркве. Источна и западна црква бориле су се међусобно, али су се заједнички бориле против богумилства. И ту се ништа није могло известа стално: није се могла утврдити и независна држава, црква и култура. Али се није могла прикупати ни отпорна снага за радикалну борбу: политичку, верску и културну, као што смо то видели у северним крајевима пропале српске државе.

После косовске погибије (1389.) турска навала је продрла и у Босну, и скоро је без отпора заузела (1463.) За тим је пала Херцеговина (1482.) и Зета (1499.) којима је босанска држава била грудобран, па и опет се нису сложиле бар у одбрани, те се ту истакло оно: Не сједини боже каурина. Из основа се може тврдити, да су то све учиниле оне политичке, верске и културне тежње, које се тамо још врву. Народ се у тим правцима васпитао, па је тако делао, а наравно, тако и пролазио. Шта више, богумилска властела се окупила око турског престола и помагали их против своје браће. И само се намеће врло важно питање: Како би се у Босни развила ствар ислама да богумилство није тако прогоњено и да тој властели нису узета имања. Али се одмах намеће и друго важно питање: Како би се онда у опште решила борба између крста и полумесеца.

Мислимо да је најрадикалнија борба, за извесну идеју, кад падају главе. Ту борбу видимо, да вековима воде Срби у пропалој Србији, који су васпитани политички, верски и културно у тој држави. То у Босни не видимо, а не видимо ни у пограничним државицама, него видимо сепаратизам, те се нису могли да дигну ни за своју слободу. Напротив, потучени отпадници устају против српске браће и узимају им имања (као што су узимана и богумилима), а остали не смеју да се поуздају у своју снагу, него чекају помоћ са стране. А како су били укрштени интереси политички, верски и културни, то се водила и међусобна борба. Она величанствена борба Србије (хајдучко доба, велики и мали устанци) није се могла пренети у Босну, јер су тако били други идеали, као и друга љубав за ствар.

Српска демократија, у шездесетим и седамдесетим годинама, све је то опазила, па је почела велико дело духовног народног уједињења. Истицано је Српство, ослабљено покрајинство: Босанац, Херцеговац итд. и ту се прилично одмакло, кад је дошла окупација. Па шта видимо? Видимо, да се окупатори служе историјом, те су хтели да оживе: босанску народност, језик, културу, и потакли су верско питање. Али тада већ није ишло како су се окупатори надали, јер је српска народна свест била будна и важило је оно: Брат је мио, па ма које вере био.

Али, ми видимо, да се то Српство ипак не може да прикупи потпуно, те да поведе радикалну и одлучну борбу за српску мисао, име и културу. Међу православнима и мусломанима, рекао би, колико има истакнутијих људи, да толико има и странака и свака вуче на своју страну. Сасвим је природно, да се ту не може повести радикална борба са народном уједињеном снагом. Међутим у питању црквене автономије, потражен је наслон на овострану радикалну странку. У те уредбе унесено је и радикалних одредаба, и борба је вођена радикално према јерархији и влади. Ово верско прикупљање користило је самој тој ствари, али је користило и националној ствари тога народа.

Али тамо су непрекидно горућа питања: аграрно, народно и верско. Отпало племство и даље хоће да задржи приграбљено имање, верски прогони трају.* Све државне установе раде на том, да од те српске земље створе нешто засебно. А кад то ипак није ишло како се очекивало, то је отпочело са покрајинском политиком нашло се људи, тамо и овде, који су и то потпомогли. Види се, дакле, да се у Босни и данас тера игра укрштених интереса, те је ту тешко говорити о самосталном и радикалном раду. Па ипак се мора признати, да је ствар пошла на боље и да се српски елеменат почео прикупљати.

Ми видимо међу православнима и мусломанима, који прихватише српску мисао и српску повесницу са њеним логичним развитком. Тај покрет међу једнима и другима прихваћа омладина, што је врло утешно. Одмах се ту почело рачунати са оним уређеним српским радикализмом, који значи самосталан и одлучан рад за српско јединство, српску културу. А тај рад се има постићи науком, те да тај српски радикализам буде напредан и користан. Пред таким радом пашће сви споредни радови на политичком и културном пољу, и те земље ће бити чисто српске културне земље. То ће својим радом учинити српски радикализам у Босни и Херцеговини.

* Види Штадлеров рад.

Југ.

ПОДЛИСТАК.

Нико Ђ. Вучстић-Бокељски:

Плачљивица.

(Пјесма у прози)

— Ко си, плачљивице?... Оплакујеш ли твоје дијете?

— Нијесам мајка.

— А јеси ли удовица?

— Не љубљах свога мужа.

— Кад ништа не сажаљеваш, зашто онда плачеш, млада, лијепа, а можда и богата?

— Оплакујем своју узалудну младост, своју ташту љепоту, своје сувишно злато.

— Ти тражиш, дакле, немогућност? Знај, да твоји дарови вриједе више но ништа на овоме свијету...

— Ја хоћу праву, чисту и неограничену љубав!

— Е, онда — плачи, дакле, Плачљивице, плачи; слободно можеш до смрти плакати: са оне стране, немогућност се омогућава, с оне стране само.

Париз, 1911. г.

—

Сажаљење.

(Пјесма у прози.)

Кад је април носијао у гори и пољу свој бисер и своје драго камење, — и, поставши весео од мојих великих узбуђења, — ви ми рекосте: *„Како ме љубиш!“*

Кад је јули одјенуо брда и долине својим богатим и густим цвијећем, ви сте ми се исповиједали и, рекосте: *„Како се љубимо!“*

А у добу кризантема, кад ми је срце лакше почело куцати, — већ уплашени, али још срећни, — ви сте ми рекли: *„Како те љубим!“*

Али, данас, с неба маглом обавијеног, пада, овај! суви и мучаљиви снијег; и ви уздишете, а ја сажаљевам: колико и како се љубљасмо!

Жајн. — Лизи на Урку, Сена и Марна, 1912. г.

—

Странац.

(Пјесма у прози.)

— Кога највише волиш, загонетни човјече, реци? Оца свога, мајку своју, сестру своју или свога брата?

— Ја немам ни оца, ни мајке, ни сестре, нити брата...

— Своје пријатеље?

— Ви се служите ријечју, чији је смисао мени до данас остао потпуно непознат

— Своју отаџбину?

— Не знам под којим се степеном земљописне ширине или дужине она налази.

— Љепоту?

Волио бих је радо, када би била вјековјечна.

— Злато?

— Ја га мрзим као што ви мрзите свога демона.

— Е, па шта волиш дакле, чудни странче?

— Волим облаке... Облаке, који журно... тамо доље... ишчезавају на хоризонту... те дивне, чаробне облаке!

Париз, 1910. г.

—

Сањарија.

(Пјесма у прози.)

Жељео бих становати у једној од оних старих, прадједова мојих зграда, препуних стародревнијех слика, грбова, трофеја, штитова, оклопа, оружја огрезлих у непријатељској крви и осталих разних реликвија, гдје бих, с тобом, у потпуној тишини могао кушати изванредну чаролију и милину заборављених ствари Прошлости.

Ох! да, ту бих до саме смрти, далеко од осталога свијета и његове врјеве жељео живјети покрај тебе драга моја, љубећи те и тјепајући ти слатке љубавне ријечи; а у дугим зимским ноћима, док би дивљи вјетар хујао у дубокој шуми, ја бих се шћућурио уз твоје нежно и топло тијело. Живјећи тако, почешће би морали једно другом рећи: *»Баш је овај живот кратак!«* А пјесма таласића баштенског нам потока задуго би љуљушкала наша усхићена срца у љубави и у сну...

Жајн. — Лизи на Урку, Сена и Марна, 1912. г.

Једна сензација у русинској велеиздајничкој парници

Будимпешта, 25. јануара.

На расправи ове парнице у Мармарошсигету после преслушања грофа Владимира Бобринскога, преслушан је и главни сведок Ћирил (Арнолд) Дулишковић. Овај је господин у служби пограничне полиције, која га је о јесени 1912. послала да извиди, да ли је русински шизматички покрет само верски покрет или има можда и политичку залеђину. Исказ тога господина Дулишковића, детектива, у главном је ово: Прво је отишао својим рођацима, пријатељима, познаницима и свуда се приказао као ватрен Русин т. ј. Рус. Разуме се, да је тако много што-шта од њих чуо. Затим је отишао у Беч известитељу „Новога Времена“, који га је упутио грофу Бобринском. О трошку грофа Бобринскога живео је недељама сјајно у Петрограду, доспео је у свако друштво и свугде се приказивао као одушевљен Русин и Рус. — И за све ово знала је наша погранична полиција и она му је давала и упутства.

Дулишковић је два сахата говорио пред судом и у своме исказу је потанко испричао: шта и како је радио, шта су му све на сваком месту говорили.

Као што пештански листови извештавају, исказ овога детектива учинио је врло рђав утисак на све присутне, јер се из свега видело, да је и његово сведочење као и цела ова парница унапред удешена и припремана. Данас је свима јасно, коме је требала та „велеиздајничка парница“ и готово цела мађарска јавност је огорчена; јер док држава троши и избацује силне новце на издржавање и изашиљање оваке господе детектива и приређивање оваких парница, дотле држава назадује и пропада на све стране.

Као што је у загребачкој велеиздајничкој парници био главни сведок полицајни агент Ђорђе Настић, тако је и у овој парници главни сведок био полицајни агент, Дулишковић. Тиме је најбоље потврђено, да је и ову парницу приредио Беч и опет ће се осрамотити.

Догађаји на Балкану.

Повратак Пашићев у Београд.

Из Београда јављају, да ће се председник српске владе Пашић вратити у Београд тек у току ове недеље. Из Петрограда су јавили, да је Пашић оданде отпутовао и да је отишао у Букурешту, где ће се састати и конферисати са румунским министром председником. Та се петроградска вест потпуно слаже са оном београдском. Пашић се дакле сада налази у Букурешту. У беогрдским политичким круговима доњају, да је министар-председник Пашић потпуно задовољан својим боравком у Петрограду. Исход његових преговора и саветовања врло је повољан по Србију. Садањи положај поседа балканских држава створен букурешким миром, потпуно је зајемчен.

Српска помоћ Епирцима.

Атински лист „Емброс“ јавља, да су грчки свеучилишни ђаци управили апел својим друговима у Београду, у коме их позивају да притеку у помоћ Епирцима у борби, која им предстоји против Арбанаса. По извештају атинског листа, српски ђаци су се са одушевљењем одазвали томе позиву. Вођа свеучилишне легије београдске брзојавио је команданту грчких ђака добровољаца, да ће се из Београда ускоро кренути више стотина српских ђака, који су већ потпуно наоружани. Срби ђаци долазе у Горицу, где им Грци спремају одушевљен дочек. Исти атински лист јавља да су и грчки ђаци добровољци већ наоружани и то модерним оружјем, какво има грчка војска.

Долазак принца Вида у Албанију.

„Берлинер Тагеблат“ јавља, да се принц Вид није још одлучио када ће да иде у Албанију. Разлог је томе тај, што му још нису уручени оних 20 милијона франака које је као први оброк албанског зајма од 75 милијона требао добити још прошле недеље. Принц Вид неће да иде у Албанију без тога новца, а велике силе се још нису коначно споразумеле у питању албанског зајма. Међутим се очекује, да ће и ствар зајма бити ових дана решена, јер истом берлинском листу јављају из Драча да 30. о. м. (12. фебр.) долази у Берлин Есад паша, да званично понуди принцу Виду албански престо. Есад паша ће се у Берлину бавити кратко време, јер принц Вид треба да стигне у Драч 12. (25.) фебруара. Пре тога ће принц Вид ићи у Беч и Рим. И на томе путу ће га пратити Есад паша. У Драчу се чине велике припреме за дочек принца Вида.

Изјава министра председника Пашића.

Српски министар председник Пашић примио је петроградског дописника бечке „Нове Слободне Пресе“ и на његово питање о турско-бугарском савезу рекао је Пашић: „Ускоро ће се показати, да ли је склопљен турско-бугарски савез. Ми смо добили из поуздана извора, да је склопљен“. О обнови балканског савеза изјавио је Пашић: „Сада није била у плану обнова тога савеза, у који би ушла и Бугарска. Неистинити су они гласови, да хоћемо Бугарску да задобијемо за савез уступањем неких крајева у Македонији и давањем извесних гаранција бугарском живљу у Македонији“. Када је дописник „Н. Сл. Пресе“ споменуо оне гласове, по којима бугарска влада наводно очекује таку помирљиву понуду, Пашић му је одговорио, да му није познато, да је са бугарске стране изражена така жеља. О своме конферисању са руским министром Савоновим и председником грчке владе Велицелосем рекао је Пашић ово: Конферисали смо о текућим стварима и могу вам рећи, да ће се све решити у миру, јер је већ у већини ствари и створена одлука. Наши преговори у Петрограду много ће допринети, да се ова још нерешена питања реше у миру.

Разне вести.

— У Битољу се отвара стручна земљоделска школа, чији ће течај трајати 3 године. Уз школу се отвара и интернат, у који ће се годишње примати 30 питомаца.

— Посланици сила Тројног Савеза у Лондону саопћили су у суботу енглеском министру спољних послова Грају, да силе Тројног Савеза пристају на Грејев предлог у питању јегејских острва и Албаније.

— „Пти Паризјен“ јавља, да ће руски министар-председник Коковцев ускоро одступити и биће именован руским послаником у Паризу. Садањи париски руски посланик Извољски биће премештен у Лондон.

— Из Петрограда јављају, да су Грчка и Румунија склопиле међусобан уговор, по коме јамче за одржање букурешког уговора о миру.

— Из Петрограда јављају, да су заступници Србије, Црне Горе, Грчке и Румуније молили руску владу, да се заузме код великих сила, да Турска и Бугарска не добију зајма, јер оне узајамљени новац хоће да употребе на ратне сврхе. Савонов им је обећао, да ће се Русија заузети за то.

Допис.

Саравола. — *Комесаријатска управа подржава неред.* Већ три године прође, како нам је темишварска епархијска управа растерала нашу црквену скупштину, и црквени и школски одбор. Скупштину нам је разрешио као изасланик епархијске управе батоњски парох Пандуровић и поставио управни одбор. Још тада нам парох Пандуровић обећао, да ће све најдуже за два месеца бити у реду и да ће се увести редовне општинске власти. Али ни до данас ништа. Фебруара 1912. год. слали смо и изасланство епископу у Темишвар и молили га, да се и у нашој општини једном начини реда и установи редовно стање. Епископ нам је такође обећао, да ће то бити ускоро, али и опет не би ништа. А знате ли зашто садања комесаријатска управа неће да успостави редовне прилике у Сараволи? Зато, што у нашем срезу и при избору посланика и при избору епархијских скупштинара одлучује Саравола, а у њој су у огромној већини радикали. Комесарчићи хоће да лише нашу општину права, да бира епархијске скупштинаре и посланика, те да у име Сараволе бирају њихови пандури, чланови управног одбора. Ето за то комесаријатска епархијска управа подржава у Сараволи неред.

А да је у нашој општини настао прави неред и општински иметак постао пусто масло, то нека, између осталога, потврди и ово: Прошле године су наши пандури издали под закуп општински пашњак од 95 јутара по 35 круна јутро. Било је ре-

---

ПИСМО СА ЈЕЗЕРА ГАРДЕ.

Васо Настић — Арко.

На језеру песника.

У Сирмиону, једном од најлепших места на језеру Гарду, које су опевали многи песници, показују странцу Катулову пећину. У старом Сирмину био је летњиковац Катула. Овде је сањао најелегантнији денди римскога царства, светски човек, али подједно и нежан песник, разумљиви посматрач и познавалац живота. У његовом летњиковцу на језеру Гарди тражио је он у оно време мира, исто као што то раде данас великоварошани у овоме бурноме и живахноме столећу, јер је и онда Рим исто тако буран, ако не можда још бурнији био, него што су данас многе престонице, па је имао исто тако, ако не и већи сјај и раскош. И Катул је заиста погодио место, где ће пребивати, те није могао лепше изабрати где ће у повучености свој век провести. Језеро Гарда са својим плаветнилом, дивно зеленило и миомирис, који човека свуда окружује пружа идилу, у којој човек на цео свет заборави. Исто тако као што Катул, радили су и други песници и сањари, па су на мирним, тихим и дивним обалама језера Гарде пуним хармоније провели многе часове веселе и задовољне усамљености.

Све варошице, сва места у околини језера Гарде подсећају на овог или оног великана, на овог или оног човека, који је на висини стајао, и који се је над оним свакдашњим уздигао. У Торболе постоји Гетеова кућа, која има увидану мраморну плочу са речима из Гетеовог дневника: „Данас сам радио на Ифигенији. На догледу језера врло је добро ишло“. Није то само парче литературе, то је полет женијалног живота, који нам приказује једну узвишену особу. Пред развалином у Малцесини долази пред очи Гетеова епизода, што ју је овде доживео. Видесмо Гетеа, дистингираног странца окружена од ваљаних грађана Малцесине, а од подесте преслушаваног. Када се испоставило, да није истина што се је сумњало, да Гете није аустријски шпијун. Преко на брешћанској обали у Фасану стоји летњиковац Павла Хајзе-а у којој је скоро десет година проборавио и радио. Сада је тај летњиковац властништво издавача Штакмана, који исту препушта својим ауторима. Мало даље у Салу на цести из Фасана у Сало стоји летњиковац „Вила Халкионс“ која нас потсећа на Отаха Хартлебена. Спомен је још и данас очуван на да је летњиковац одавно претворен у пансион. У његовој соби још су и данас све оне ствари, које је он са свију страна сабрао. На зидовима су његове слике. У башти је још воће, које је он власторучно посадио. Према језеру отворено лежи „tomba“ костурница, у којој је желео вечни санак снити, али му област то не дозволи.

Али не само да предео утиче тако тихо и добро на човека већ и сам народ тако је тих, миран, услужан и предусретљив. Сада се на томе ради, да се промет који је доста недостатан побољша; електрична железница треба преко Лацисе и Малцесине да веже Верону са Ривом. Тај пројекат налази се још под аустријске владе као обично на неко предомишљавање са тактичних разлога и који још неке студије захтјева. Ипак се може, а и мора се надати, да ће народно господарствени интереси однети победу и да ће се више обзира узети на народну господарствену корист, него ли на некакове умишљене војничке интересе.

шемо, да се објава лицитације штампа у „Застави“. али поровођа учитељ Мита Десимировић није хтео то да учини. Пандури су пашњак издали под закуп једном Немцу. Одмах после лицитације Немац је одвео председника управног одбора, учитеља Десимировића и три одборника и тамо их частио Ту се јело и пило, банчило читав дан и читаву ноћ. На пет дана после лицатације понудио је за пашњак Север Веселиновић 300 круна више од Немца, али му понуду пандури одбише. Нису смели да се замере Немцу, чије су појели печење и паприкаш и полокали вино. Тако је општина изгубила 300 круна. — После тога издавао се један сто у цркви и управни га одбор изда за 76 круна. Одмах сутра дан Север Веселиновић понуди за тај сто 100 круна више, али пандури одбише, јер су сто продали тамо „своме човеку“. Само у та два случаја је имала општина 400 круна штете. — Наша учитељица Анђелија Остојић две године је мољакала, да јој управни одбор изда петогодишњи доплатак од 200 круна, који јој по закону припада, али пандури из обести и пркоса нису се хтели ни осврнути на њене молбе. Тада је морала да се жали вишој власти и ова нареди, да јој општина има издати не 200 круна, колико је учитељица молила, него 1200 круна. Ето и то су пандури својим пркосом нанели општини. И крај свега тога комесаријатска управа у Темишвару подржава тај и такав управни одбор у Сараволи, јер јој треба за изборе. Они који треба да настојавају да свуда буде реда, ти баш подржавају неред! Свашта у овој нашој епархији под управом Георгија Малог, који се тако радо хваста својом правичношћу.

Вести из места и са страна

„Hundssprache“ (пасји језик).

Сарајевска „Српска Ријеч“ пише: Разне врсте људи, који су нашли хљеба у земљама, гдје се говори језиком српско хрватским, људи које наш народ својим крвавим знојем и муком храни, мјесто захвалности изругивају му се и наносе увреде његовим највећим светињама, настојећи таковим својим поступком убити у њему сваку искру поноса и самосвијести. А то им донекле и успијева, јер се то већином догађа тамо гдје смо ми, на жалост, потпуно зависни од њих. Разуміје се у државним службама. Више чиновништво јесте већином туђе, и оно је нашем, мањем, увијек претпостављено. И оно „више“, осјећајући се надмоћнијим, тероризира и понижује, на све могуће начине оно ниже тако, да то понижавање прелази сваку мјеру. Сада нам је намјера да овдје изнесемо поступак једнога вишег чиновника, шефа, у афери, која сасма оправдава оно што горе напоменусмо. У нашој земаљској болници збио се је пред мјесец и по дана овај испад швапских дотепењака: тамошња куварица Винингер, већ је више пута заслужила била да буде прогнана одатле ради њених погрдних испада на наш народ, језик и обичаје. Обична јој је ријеч за једнога Србина или Хрвата: Dummer Bošnjak. То она вели и слугама и чиновницима па — ништа. Али она не остаје само код тих погрда, она иде још и даље у својим безобзирностима. Овај догађај то потврђује: Један чиновник, разуміје се нижи, обратио јој се је једном приликом са једним питањем на српско хрватском језику, а добио је овај одговор: „warum kommen Sie mir immer mit die Hundssprache“, што на нашем језику значи: шта ми долазите увијек са тим пасјим језиком. То је рекла једна куварица једноме чиновнику и — ништа. Чиновник се бојао, да ову ствар пријави али када се то касније сазнало, сви лекари солидарно са чиновницима захтијевали су отпуст те кухарице. То је било пред који мјесец и по, а та кухарица је још и данас тамо, а управа је ућутала као да није ништа ни било. Напомињемо, да је она након свега тога добила још 100 К награде. Па то није ни чудо када знамо, да је управитељ болнице савјетник др. Кноц. Име му само каже шта је, а мислити се може већ какав је! Та се срамота догодила тамо, гдје су сами академски образовани људи, и њима се је тамо таква увреда нанијела...

Чланови добротвори привременог бачког епархијског школског фонда.

У овај фонд уплатили су у име чланарине ови чланови добротвори тога фонда: у име II. и III рате по 20—20 круна Влада пл. Стратимировић, адвокат из Новога Сада, др. Владислав Манојловић, адвокат из Суботице и др. Лаза Бајић, адвокат из Новога Сада. У име III. рате по 10—10 круна Хаџи Гавра Плавшић, апотекар, Тодор Милић, парох, Аркадије Варађанин, умировљени управитељ више девојачке школе, др. Миладин Савкарев, лечник, Живко пл. Бајавет, велепоседник. Љубомир Лотић, епарх. школски референт, др. Бранко Николић, адвокат, Влада Ненадовић, апотекар, Георгије Николић, јерођакон, и Никанор Чобановић, јерођакон сви из Новога Сада; Милан Зурковић Миливојевић, парох из Станишића, Милош Катић, сист. парох. помоћник из Жабља, Коста Панић, трговац из Сомбора, Српска женска добротворна задруга из Ст. Стапара и Српски учитељски збор из Сентомаша Управа епархије изриче свима тим члановима захвалност на уплаћеној чланарини.

Матица Српска школама у будимској епархији.

Епархијска управа будимске епархије умолила је Матицу Српску да поклони школским књижницама у будимској епархији књиге, које јој стоје на расположењу за бесплатно распоклањање сиромашним општинама. Управни одбор Матице Српске се одазвао тој молби и послао у плаћеним пакетима свега 1798 књига за школске књижнице у 35 сиромашних општина будимске епархије. Епархијска се управа у име подручних јој сиромашних општина топло захвалила Матици Српској на томе дару.

Српске забаве.

Српско певачко друштво „Фрушка Гора“ у Беочину приређује у гостионици Хранислава Ђорђевића на Сретеније о. г. забаву с игранком. Програм се састоји из 7 одабраних тачака са позоришним комадом „Женидба и удадба“ од Ј. С. Поповића. Свирање тамбурашки збор певачког друштва „Фрушка Гора“. — Српска занатлијска задруга у Осеку приређује на Сретеније о. г. у просторијама „Хотел Тачковић“ велику забаву с игранком. Свира чувени Јоца Максимовић-Сомборац. Програм се састоји из 5 тачака са позоришним комадом „Обичан човек“ од Нушића. Милош Утвић декламује „Груду земље“ од Љ. Ненадовића, а Станко Ђорђевић пева баритон-соло уз пратњу тамбурашког квартета.

Свечана седница богословског књижевног друштва „Слоге“.

На Три Јерарха одржаће се свечана седница богословског књижевног друштва „Слоге“ у Карловцима у гимназијској свечаној дворници. Почетак у 3 сата после подне. Програм се састоји из 6 одабраних тачака. О истини и лажи говориће друштвени председник, Светозар П. Јовановић. Богословски кор појаће 5 црквених песама. После литургије биће освећење водице и резање свечарског колача.

Читуља.

Данас је умро један одушевљен Србин Гавра Брзак-Текелија у нашој Салајци. Покојник је остао за собом 5 синова. Лака му била црна земља!

Курјаци под Београдом.

Усљед дуге и јаке зиме, која сведневно показује 16 степени Целзијеви — продрли су курјаци у непосредну близину Београда. Синоћ је чопор курјака једног београдско познатог фабриканта, када се из творнице враћао — напао. Само брзини својих коња и летењу саоница може захвалити, што га чопор курјака није стигао, те њега, слугу и коње му разтргали. За прекосутра је окружни начелник београдског округа одредио хајку на курјаке.

Време.

По гласу извештаја будимпештанске метеоролошке станице не очекује се засада промена у времену, касније пак наступиће на западу блаже време.

Привредни гласник.

Српска Банка у Иригу.

Билансија за 1913. годину завршена је чистим добитком од 31.000 круна. Деоничка главница је 300.000 круна, резервни фонд 1689 круна и 29 потура, улога има 302.531 круна и 29 потура, а реесконт 165.879 круна. Укупни приход био је 108.858 круна и 90 потура, те према томе је чист приход 29% од укупног прихода.

Кредитна Банка у Старој Пазови.

Билансија за 1913. годину закључена је чистим добитком од 51 707 круна и 06 потура, а то је 30% од укупног прихода, који износи 171.266 круна и 29 потура. Деоничка је главница 300.000 круна, резервни ће фонд с овогодишњом дотацијом изнети 40.000 круна, улог има 626.272 круне 64 потуре, а реесконт 561.674 круне.

Банка поседника српскоитебејског пашњака.

Билансија за 1913. годину завршена је чистим добитком од 9799 круна и 04 потуре, а то је 29% од укупног прихода. Деоничка је главница 100.000 круна, резервни фонд 10.024 круне, улога има 71.417 круна и 23 потуре а реесконта 146.205 круна.

Увоз робе са Балкана.

Издана је наредба угарске владе, којом се дозвољава увоз и провоз рубља, крпа, постељине, свежег воћа, поврћа, млека и млечних производа, месната робе, живе и заклане живине и рибе из Србије, Бугарске, Румуније и Турске.

Брзојави „Застави“.

Стигли 27 јануара.

Пашићев повратак из Петрограда.

Београд (Р.) Кад је Пашић полазио из Петрограда, на станици испратио га је српски посланик Спалајковић са најугледнијим личностима српске колоније у Петрограду.

Престолонаследник Александар на царском доручку.

Петроград. Овде је запажено, да је српски престолонаследник Александар у суботу позват на царски доручак, који је био у Александровској Палати, јер је и то један знак, да ће се престолонаследник сродити са руском царском породицом.

Институт за изучавање југоисточне Европе.

Букурешт. Прекосиноћ овде свечано отворен институт за изучавање југоисточне Европе. Отворио га је министар Дико, који је изнео значај института и нагласио његову задаћу, да помоћу науке зближи балканске народе и Румунију. Српски посланик Ристић и бугарски Радев изјавили, да ће њихове земље помагати рад тога института.

Саветовања у Букурешту.

Букурешт. Венцелос се саветовао са румунским министром иностраних дела о ситуацији на Балкану.

Београд (Р.) Пашић отпутовао из Петрограда у Букурешт, где ће се данас са Венцелосем и румунским министром иностраних дела саветовати о ситуацији на Балкану и о свима евентуалностима, које би могле наступити ове године. Они ће утврдити, шта треба да раде за случај заплета.

Венцелосев долазак у Београд.

Београд. (Р.) Председник грчке владе, Венцелос, стићи ће у Београд по свој прилици на Три Јерарха. На станици дочекаће га чланови владе и велики број грађанства. Краљ ће Венцелоса примити у нарочиту аудијенцију.

Србија и Бугарска.

Београд. (Р.) Нови српски посланик у Бугарској, др. Бошко Чолакантић отпутовао је прексиноћ у Софију да преда своја акредитивна писма. Нови бугарски посланик Чапрашиков стигао је већ овамо. Чолакантића примиће бугарски краљ у свечану аудијенцију сутра или прекосутра.

Београд. (Р.) Шеф бугарске земљоделске странке, Стамболијски, изјавио је, да је савез Србије и Бугарске велика потреба, јер ће омогућити, да се и једна и друга земља економски оснаже. На томе треба радити, мада су шовинисте противне новом савезу Србије и Бугарске. Што је рат покварио, савез може поправити уговором, који ће бити склопљен на основу уважења обострaних интереса.

Норвешки пуковник у Србији.

Београд (Р.) Овамо је стигао норвешки генералштабни пуковник Абилдгар, да проучи организацију српског генералштаба и употребу српске артилерије у борби. Прекјуче посетио војног министра и обавестио га о својој мисији. Војни министар примио га је врло предусретљиво и издао наредбу, да му се у генералштабу иде на руку.

Железничка пруга Пожаревац—Прахово.

Београд (Р.) Једна француска финансијска група обратила се министру грађевина с молбом, да јој се дозволи градња железничке пруге од Пожаревца преко Прахова и Брзе Паланке до новог моста на Дунаву између Србије и Румуније.

Албански догађаји.

Драч. Есад паша поднео оставку као председник сената за средњу Албанију, а у среду ће отпутовати у Најмд, да поздрави новог владара на челу једне депутације. Принц Вид доћи ће у Драч са својом породицом 12. (25.) фебруара ове год.

Атина. Грчка војска сузбила је нападаје арбанашких чета и заузела села Севрање Малинто, Мужеска, Какоши, Стремети, Лемцаки и Кесинбеј. Одбијен је захтев Арбанаса, да им се уступи Горица

Одговорни уредник: МИТА КЛИЦИН.

Трговина.

НОВИ САД, 27. јануара 1914. године.

Пшеница прве квалитете нова 22 К 40 п.
Пшеница нова друге врсте — К — п.
Пшеница средња 21 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 20 К — п. до — К — п.
Наполица — К — п. до — К — п.
Јечам 14 К — п. до — К — п.
Зоб нова 14 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у зрну стари 12 К 40 п.
Кукуруз у клипу — К — п.

Све од 100 килограма.

Свињи средњи . . 96 п.
Свињи лаки . . . 90 п.
Теоци — К 84 п.
Овци ——— К по пару.
Јагњци 1 К 20 пот.

Мast 1 К 40 п. до К — п.
Сланина 1 К 40 п. до — К — п.
Сланина пушена 1 К 50 п. до — К — п.
Пасуљ бели 18 К — п.
Пасуљ жути 18 К — п.
Пасуљ кулаш 17 К — п.
Горушица 10 К — п.

Свињи угојени тешки 1 К — п.

•

Са житне пијаце у Бечу.

У суботу биле су на житној пијаци у Бечу ове цене: пшеница потиска К 25·40 до К 25·90, бачка К 23·50 до 25·10; узане робе за пролеће К 15·50 до 17·—; јечам за пециво К 14·60 до 15·20, за пећу 13·— до 14·50; кукуруз из Угарске К 14·90—15·50, чинквантин К 17·20—17·80, зоб из Угарске трговачка К 16·— до 16·70, решетана К 16·60—18·30; олај од репице К 190—192; пшенично брашно К 30·20—38·—, ражно брашно К 20·50 до 30·—; пшеничне мекиње: фине К 9·60 до 10·— грубе К 10·80 до 11·40; ражне мекиње К 10·10 до 10·60.

ЗЕМЉЕ НА ПРОДАЈУ!

35 катастралних ланаца

добре оранице земље прнице у Срему у Суботишту (Мишковци). На земљу постоји укњижени дуг од 14.000 форинти са каматом 5 форинти и 20 круна од стотине на амортизацију. Земља је засејана 13 ланаца са житом, 8 ланаца са зобом и 14 ланаца стоје спремне за пролетњи усев. Земља је врло добра, на којој сви усеви добро успевају, а удаљена је од железничке станице у два правца по 1 километар. Због породичних околности продаје се. Купцу је довољно 5000 форинти да уђе у посед, а оно друго могло би остати по камати овде наведеној на почек. 118 1—3

Ifj. VÉN PÉTER, Temerin 224. sz. Bácska.

У БЕОГРАДУ тражи се ОРТАК,

за једно фабрично предузеће врло рентабилно за нову проширену Србији са 12.000 до 15.000 круна, посао је врло рентабилан, првенство имају Срби нарочито млади људи. Јавити се имају на атресу:

Милораду Ђорићу

фабрика бонбона, чоколаде и разних ЛИКЕРА.

БЕОГРАД, Милешевска улица 34.

Телефон 2128. 145 1-3

Удова

средњих година, која располаже са иметком од 40 хиљада круна, желела би се овим путем упознати удадбе ради, са озбиљним човеком од 40—50 године, који треба да је изучен трговац и који нема никаквих хрђавих страсти, а уз то да имају 10—15 хиљада круна. Понуде под знаком „Будућност“ ваља упутити на администрацију „Заставе“. 126 1 3

Стечај.

Министарству Правде потребно је

две стотине геометара

који ће бити придодати комисијама за попис земљишта у новооослобођеним крајевима краљевине Србије.

I. Задатак геометара.

1. Да према решењу комисије уцртају у генералштабној карти границе општинских и сеоских атара;

2. Да израде прегледну скицу — кроки — атара сеоских са уцртаним потесима у размери 1:25000;

3. Да израде скицу — кроки — сваког потеса посебице у размери 1:2500 до 1:5000, у којој ће се уцртати све парцеле. Свака парцела биће нумерисана и површина истих одређена.

4. да податке о сопствености, површини, култури земљишта и т. д. унесу у формуларе за то прописане.

II.

Сваки геометар, по могућству, да понесе прибор за премеравање, рачунање и цртање, као: две пантљике или ланца за мерење дужина од 20—50 м., логаритмар (Rechenschiber), цркле, размерник, бусолу и два правоугаона лењира.

III.

Право на пријаву имају инжењери, геометри и техничари српски држављани, као и досељеници, који су се дуже времена премеравањем бавили; и сви Срби, Хрвати, Словенци и у опште Словени ван краљевине Србије, који имају квалификације инжењера или геометра.

IV. Награде.

1. За квалификоване инжењере и геометре, који уверењем утврде да имају најмање трогодишњу праксу на премеравању земљишта, награда је 500 динара месечно; за млађе инжењере и геометре, који имају најмање једногодишњу праксу, 400 динара месечно.

2. Двадесет контролора, који ће бити изабрани од пријављених кандидата, добиће поред месечне плате од 500 динара и месечни додатак од 20 динара на име путног трошка.

3. Ко покаже особити успех у послу, у брзини и тачности, добиће поред плате, по свршеном послу, и особену награду од 100 до 300 динара.

4. Сви добијају путне трошкове од Београда до места рада и по свршетку посла, за повратак, до Београда.

5. Плата и стални додаци издаваће се за месец дана у напред; — а у име порезе и прирезе неће се ништа задржавати.

V.

Рад на попису земљишта трајаће најмање 5 месеци. По свршеном овом послу, приступиће се премеравању краљевине Србије у старим границама. Ко од пријављених кандидата покаже добар успех на првом послу, биће ангажован за дуже време.

VI.

Уз пријаву треба поднети:

1. Уверење о свршеној школи и пракси;

2. Да није старији од 45 година и да је издржљив на теренским радовима;

3. Своју тачну адресу.

VII.

1. Рок пријаве до 15. фебруара по старом календару (28. фебруара по новом календару) 1914. године.

2. Изабрани кандидати морају се јавити аграрној комисији Министарству Финанасија најдаље до 18. (31.) марта 1914. године, од кога ће им се дана рачунати плата.

3. Пријаву са документима (оригиналним или овереним) слати на адресу: Министарству Правде за Аграрну комисију — Београд.

На препоруке инжењерских и геометарских удружења и професора Геодезије обратиће се нарочита пажња при избору конкурената.

Из Канцеларије Министарства Правде № 640., 9. јануара 1914. год. у Београду.

110 3—3

UJVIDÉKI KERÜLETI MUNKÁSBIZTOSITO PÉNZTÁR.

90./ikt. 1914. sz.

Versenytárgyalási hirdétmény.

Az ujvidéki kerületi munkásciztositó pénztár igazgatósága 1914. január hó 10 en tartott ülésében 5/1914. szám alatt hozott határozatával a pénztár részére 1916. évi december 31-ig szükséges gyógyszerek szállításanak biztositására ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Felhivjuk a pályázni kivánokat, hogy a gyógyszerszállitásra vonatkozó árengedmény ajánlataikat folyó év február hó 21-ik napjának déli 12 órájáig a kerületi munkásbiztositó pénztár hivatali helyiségében nyujtsák be.

Megjegyezzük, hogy csak szabályszerüen kiállitott és pecséttel lezárt, sértetlen boritékban e határidőn belül közvetlenül beadott, vagy postautján, beérkező ajánlatokat fogunk tárgyalás alá venni.

Az ajánlat boritékja a kerületi munkásbiztositó pénztárnak czimendő és azon ajánlat 90/1914. szám versenytárgyalási hirdetésben kiirt gyógyszerek szállitására vonatkozó felirat is feltüntetendő.

A kerületi munkásbiztositó pénztár igazgatósága fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árengedményre való tekintet nélkül sz badon választhasson.

Ujvidék 1914. évi február hó 5 én

Mayer József sk., elnök — Pasics Dezső sk., id. ügyvezető.

146 1-1

Дражба на мањак.

Решем II. одс. конзисторије епарх. бачке од 19. августа (1. септембра) 1913. г. бр. к. (1857.)/II. А 874 ex 1913. год. одобрено је оправка св. цркве у Локу (Sajkaslak).

Јавна дражба на мањак одржаће се у четвртак 6. (19.) фебруара о. г. у школској дворани.

Према прорачуну цела свота за оправљање износи 5964 К 30 пот.

1. Сав зидарски посао 2764 К 30 п.
2. Столарски и бојадисарски посао 1800 круна.
3. Молерски посао 1400 круна.

Сваки лицитант има пре дражбе положити вадиум од 5% у готовом новцу; досталац има одмах надопунити на 10% као јамчевину.

Прорачун и план могу се видети сваки дан у општинској кући од 9—12 пре подне и од 2—4 по подне.

Црквена општина задржава себи право да по довршеној дражби повери посао ономе у коме буде имала највише поверења, без обзира на понуђену своту.

Из седнице црквеног одбора срп. прав. грађ. општине у Локу (Sajkáslak), држане 19. јануара (1. фебр.) 1914. год.

Душан Секулић, перовођа. — Максим Прекајац, председник.

119 2-3

ХОТЕЛ „ЦРНИ ОРАО“ У ЗЕМУНУ.

Част ми је, овим свима својим страним гостима до повољног знања ставити да сам свој *Хотел „Црног Орла“ у Земуну*, поново у своје руке преузео и својих 10 путничких соба са новим намештајем и електричним осветљењем снабдео. У истим мах јављам да ћу поред добре кујне точити најбоље КАРЛОВАЧКО ВИНО. За кола се плаћа само 10 потура. Неће бити више глобе круну од кола. Објављујући ово, молим своје старе пријатеље и знанце да ме изволе посјетити. 112 3—10

С поштовањем

Душан Живановић,

гостионичар код „Црног Орла“ у Земуну.

Млад трговац,

ожењен, са кауцијом од 40.000 круна, тражи какво повереничко место.

За адресу упатати у администрацији „Заставе“. 138 2—8

Електрична штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.